Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru judecător: N.Moldovanu
Dosarul nr. 2a-4397/23
2-22183389-02-2a-27112023

D E C I Z I E
Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ
al Curţii de Apel Chişinău

30 mai 2024
Instanța compusă din:
Președintele ședinței, judecătorul Ruxanda Pulbere
Judecători Dorin Dulghieru și Ala Malîi
Grefier Grigoriev Alen

examinând în ședință publică cererile de apel declarate de reprezentantul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Constantin Cachița și de reprezentantul Procuraturii Generale, Alina Vochin și apelul incident declarat de avocatul *****, împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău sediul Centru, din 09 august 2023, emisă în cauza civilă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de avocatul ***** împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Procuratura Generală, Biroul Vamal Centru cu privire la repararea prejudiciului material și moral, cauzate prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanţelor judecătoreşti, precum și compensarea cheltuielilor de judecată,-

c o n s t a t ă:

Pretențiile acțiunii:

La 13 decembrie 2022, avocatul ***** a depus în Judecătoria Chișinău (sediul Centru) cerere de chemare în judecată formulată față de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului material și moral, cauzate prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanţelor judecătoreşti, precum și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a indicat că, în fapt, la 21 octombrie 2016 organul de urmărire penală reprezentat de ofițerul superior de urmărire penală PCE al D.U.P. a D.G.T. Nord a *****., maior Bleandură Alexandru a constatat că, la 13 octombrie 2016 în Registrul de evidență a sesizărilor cu privire la infracțiuni al D.G.T. Nord a *****. a fost înregistrat actul de sesizare a lui *****u, care în perioada 2011 - august 2016 a activat în cadrul Biroului Vamal *****, în care

invocă faptul că șeful Biroului Vamal *****, Manoli Victor împreună cu subalternii săi, Parfene Veaceslav - șef adjunct al Biroului Vamal *****, Zadic Maxim - șef al postului vamal Sculeni (auto) și șefii de tură Murguleț Veronica, Veriga Serghei, Sclifos Igor, Briciuc Eugeniu prin intermediul inspectorilor vamali care activează în acest post vamal, numele cărora la moment nu este cunoscut, pretind, extorcă mijloace bănești de la persoanele supuse controlului vamal pe parcursul turelor din care au făcut parte, pentru a grăbi desfășurarea controalelor, precum și pentru a efectua controale superficiale. Astfel, persoanele vizate, acționând contrar fișei de post și Codului vamal al R.M., urmărind scopul de profit, sistematic prin extorcare primesc diferite mijloace bănești în diferite valute ce nu se cuvin de la persoane care traversează frontiera de stat a R.M. și care urmau a fi supuse controlului vamal pentru organizarea și favorizarea trecerii mărfurilor din România în Republica Moldova și invers, fără calcularea și achitarea plăților vamale, drepturilor de import asupra mărfurilor, precum și fără efectuarea controlului vamal obligatoriu în postul vamal Sculeni (auto).

Luând în considerație că din cele expuse rezultă o bănuială rezonabilă că a fost comisă o infracțiune prevăzută de art.324 alin.(2) lit.b) și c) Cod penal, a fost dispusă începerea urmăririi penale în baza indicilor infracțiunii prevăzute de art.324 alin.(2) lit.b) și c) Cod penal.

A menționat că, la 13 decembrie 2016 organul de urmărire penală a D.U.P. a D.G.T. Nord a *****. reprezentat de căpitanul Capcelea Serghei a emis ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuit a lui Scripnic Ștefan prin care a constatat că Scripnic Ștefan, fiind colaborator al Serviciului Vamal al Republicii Moldova, fiind persoană publică, având în virtutea acestei funcții permanent drepturi și obligații în vederea exercitării funcțiilor autorității publice, fiind obligat de a dirija în cunoștință de cauză sectorul de muncă încredințat, să manifeste inițiativă și perseverență, să asigure îndeplinirea întocmai a sarcinilor ce stau în fața sa, să se călăuzească în exercitarea atribuțiilor de legislația în vigoare, acceptând benevol restricțiile impuse de actele normative pentru a nu fi comise acțiuni ce pot conduce la folosirea situației de serviciu și a autorității sale în interese personale, de grup și în alte interese decât cele de serviciu, contrar obligațiilor și interdicțiilor impuse de funcția deținută, a comis infracțiunea de corupere pasivă în următoarele circumstanțe, și anume, Scripnic Ștefan, activând în funcția de inspector vamal al Postului Vamal Sculeni al Biroului Vamal *****, contrar fișei de post și Codului vamal al Republicii Moldova, urmărind în scop de profit și complicitate cu alți angajați ai Serviciului Vamal au creat o schemă de extorcare sistematică și primire a mijloacelor bănești ce nu li se cuvin, destinate îmbogățirii proprii, extorcând și primind în perioada: 25.10.2016-12.12.2016 de la persoanele care traversau frontiera de stat a Republicii Moldova și urmau a fi supuse controlului vamal, diferite sume de bani în diferite valute, pentru organizarea și favorizarea trecerii

mărfurilor din România în Republica Moldova și invers, fără calcularea și achitarea plăților vamale, drepturilor de import asupra mărfurilor, precum și fără efectuarea controlului vamal obligatoriu în Postul Vamal Sculeni al Republicii Moldova, situat în r-nul *****, comuna Sculeni.

Astfel, prin acțiunile sale intenționate, Scripnic Ștefan a comis în coparticipație infracțiunea prevăzută de art.42, 324 alin.(2) lit.b) și c) Cod penal - corupere pasivă, conform semnelor calificative caracterizată prin pretinderea de către o persoană publică de bunuri ce nu i se cuvin pentru sine și pentru altă persoană, pentru a îndeplini sau nu ori pentru a întârzia sau a grăbi îndeplinirea unei acțiuni în exercitarea funcției sale sau contrar acesteia, săvârșită prin extorcare de două sau mai multe persoane.

A susținut că, la 13 decembrie 2016, organul de urmărire penală al D.U.P. a D.G.T. Nord a *****. reprezentat de căpitanul Capcelea Serghei l-a reținut pe Scripnic Ștefan direct în incinta Biroului Vamal Sculeni din sala de ședință, et.3, invocându-se existența temeiurilor rezonabile de a presupune că se va sustrage de la urmărirea penală și va împiedica aflarea adevărului. Ulterior procedurii de reținere, Scripnic Ștefan a fost plasat în izolatorul de detenție preventivă al D.P. Chișinău de pe str.Tighina 6, mun.Chișinău.

A indicat că, la 14 decembrie 2016 procurorul în Procuratura Anticorupție, Botnaru Ruslan i-a comunicat lui Scripnic Ștefan ordonanța de punere sub învinuire, potrivit căreia, începând cu luna mai anul 2016 până în prezent, Scripnic Ștefan, având obligația în conformitate cu atribuțiile profesionale de a respecta cadrul legislativ la exercitarea atribuțiilor de serviciu, conștientizând caracterul prejudiciabil al faptelor sale infracționale, contrar competențelor atribuite, acționând în participație cu Manoli Victor - șef al Biroului Vamal *****, Parfene Veaceslav - șef adjunct al Biroului Vamal *****, Zadic Maxim - șef al Postului Vamal Sculeni, șefii de tură Murguleț Veronica, Sclifos Igor, Veriga Serghei și Briciuc Eugeniu a pretins și a primit mijloace bănești de la persoanele supuse controlului vamal pentru a nu interveni, favoriza și a autoriza trecerea persoanelor, mijlocului de transport și mărfurilor peste frontiera de stat a Republicii Moldova, fără efectuarea controlului la trecerea frontierei și controlului vamal obligatoriu, precum și neîncasarea taxelor obligatorii la vămuirea bunurilor introduse pe teritoriu țării, cât și facilitarea trecerii peste frontieră a bunurilor cu eludarea controlului vamal.

A adăugat că, procurorul în Procuratura Anticorupție, Botnaru Ruslan a considerat că prin acțiunile sale, Scripnic Ștefan a comis infracțiunea prevăzută de art.324 alin.(2) lit.b) și c) din Codul penal - corupere pasivă, caracterizată prin pretinderea, acceptarea și primirea de către o persoană publică de bunuri ce nu i se cuvin pentru sine și pentru altă persoană, pentru a nu îndeplini acțiuni în

exercitarea funcției sale, acțiuni săvârșite de mai multe persoane cu extorcare de bunuri.

A relevat că, la 15 decembrie 2016, judecătorul de instrucție din incinta Judecătoriei Buiucani, mun.Chișinău a admis parțial demersul procurorului în Procuratura Anticorupție, Botnaru Ruslan și a aplicat față de Scripnic Ștefan măsura preventivă sub forma arestului preventiv pe un termen de 25 zile cu calcularea termenului din momentul reținerii, adică din 13 decembrie 2016, ora 08.50 min. până la 07 ianuarie 2017, ora 08.50 min..

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 26 decembrie 2016 a fost respins, ca neîntemeiat recursul avocatului Bînzari Liliana în numele învinuitului Scripnic Ștefan și a fost menținută încheierea Judecătoriei Buiucani, mun.Chișinău din 15 decembrie 2016.

Prin încheierea Judecătoriei Buiucani, mun.Chișinău din 30 decembrie 2016 a fost admis demersul procurorului în Procuratura Anticorupție, Botnaru Ruslan și a fost prelungit termenul arestului preventiv față de învinuitul Scripnic Ștefan cu 25 zile până la data de 01 februarie 2017, ora 08.50 min..

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 10 ianuarie 2017 a fost respins, ca neîntemeiat recursul avocatului Bînzari Liliana în numele învinuitului Scripnic Ștefan și a fost menținută încheierea Judecătoriei Buiucani, mun.Chișinău din 30 decembrie 2016.

Prin încheierea Judecătoriei Buiucani, mun.Chișinău din 27 ianuarie 2017 a fost admis demersul procurorului în Procuratura Anticorupție, Botnaru Ruslan, a fost admisă parțial cererea avocatului și a fost înlocuită măsura preventivă sub formă de arest preventiv - cu arestul la domiciliu. Totodată a fost prelungit arestul la domiciliu aplicat lui Scripnic Ștefan cu 30 zile de la 01 februarie 2017, ora 11.10 până la 02 martie 2017, ora 11.10.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 02 februarie 2017 a fost respins, ca neîntemeiat recursul avocatului Bînzari Liliana în numele învinuitului Scripnic Ștefan 4 și a fost menținută încheierea Judecătoriei Buiucani, mun.Chișinău din 27 ianuarie 2017.

Prin încheierea Judecătoriei Buiucani, mun.Chișinău din 02 martie 2017 a fost admis parțial demersul procurorului în Procuratura Anticorupție, Botnaru Ruslan, a fost admisă parțial cererea avocatului și s-a aplicat măsura preventivă sub forma de liberare provizorie sub control judiciar în privința lui Scripnic Ștefan pe un termen de 60 de zile începând cu 02 martie 2017, ora 11.10. Măsura preventivă stabilită lui Scripnic Ștefan a expirat abia la 30 aprilie 2017. A susținut că, la 23 februarie 2018 procurorul în Procuratura Anticorupție, Botnaru Ruslan a emis ordonanța prin care Scripnic Ștefan a fost scos de sub urmărire penală, deoarece acțiunile lui nu întruneau elementele componenței de infracțiune prevăzute de art.324 alin.(2) lit.b) și c) Cod penal, procesul penal fiind clasat.

A afirmat că această ordonanță nu a fost comunicată lui Scripnic Ștefan, ea fiind obținută la 13 decembrie 2019 după ce a fost solicitată de către avocat. Drept urmare, dreptul său de a cere repararea prejudiciului a apărut din această dată, când a primit ordonanța de scoatere de sub urmărire penală din 23 februarie 2018, după cum termenul de 3 ani prevăzut de lege a început să curgă din această dată. A menționat că, Scripnic Ștefan s-a aflat sub urmărire penală pe cauza penală nr.2016970651 pe o durată de: 1 an 2 luni și 10 zile (13 decembrie 2016 - 23 februarie 2018). A indicat că, în acest timp, a fost privat de libertate pe o perioadă de: 2 luni și 17 zile (13 decembrie 2016 - 02 martie 2017), fiind supus măsurii preventive de liberare provizorie sub control judiciar încă 60 zile. A notat că, pe perioada în care s-a aflat sub urmărire penală nu au fost întreprinse nici un fel de acțiuni procesuale cu participarea lui Scripnic Ștefan sau care să îl vizeze pe el cu excepția faptului că se depuneau demersuri de aplicare, apoi de prelungire a măsurilor preventive în privința sa.

A indicat că, detenția lui Scripnic Ștefan din 13 decembrie 2016 și până la 02 martie 2017 a fost contrară art.5§1 lit.c) din Convenție, deoarece autoritățile naționale l-au reținut și arestat fără să existe o bănuială rezonabilă că a comis infracțiunea care îi era imputată. Probele care au stat la baza demersului procurorului privind aplicarea măsurii preventive - arestul, și anume procesul-verbal din 13 octombrie 2016 de primire a denunțului de la *****u, procesul-verbal de audiere a martorului *****u din 13 octombrie 2016, conțin informații cu referire la persoane concrete, iar numele lui Scripnic Ștefan nu este menționat. Despre pertinența și concludența probelor prezentate de acuzare, referitor la cazul lui Scripnic Ștefan, nu se vorbește nici în încheierea Judecătoriei Buiucani, mun.Chișinău din 15 decembrie 2016 și nici în decizia Curții de Apel Chișinău din 26 decembrie 2016. Materialul probator anexat la dosar, demersurile de aplicare a arestului preventiv, după cum și cele de prelungire a arestului preventiv, arestului la domiciliu în cauză nu poate „convinge un observator obiectiv că persoana în cauză ar fi putut săvârși infracțiunea”, procurorul nu a prezentat nici o probă care să susțină o bănuială rezonabilă și anume că, Scripnic Ștefan a săvârșit o infracțiune.

A menționat că, în cazul lui Scripnic Ștefan a existat încălcarea art.5 § 2 din Convenție deoarece arestarea preventiva a lui nu s-a bazat pe motive „relevante și suficiente”.

A susținut că, instanțele judecătorești naționale, atunci când au dispus detenția lui Scripnic Ștefan, au citat părți ale legislației relevante fără a arăta motivele pentru care ele au considerat întemeiate acuzațiile că Scripnic Ștefan putea să se ascundă sau să comită alte infracțiuni. Mai mult, în decizia Curții de Apel Chișinău din 26 decembrie 2016 (pct.7.8) se obiectează că apărarea nu a

prezentat probe că Scripnic Ștefan nu are intenția să se ascundă de la acțiunile de urmărire penală, aceasta, fiind, de fapt, obligația procurorului.

A reiterat că, până la ziua de 13 decembrie 2016, Scripnic Ștefan ducea un mod normal de viață, desfășura activitate de muncă în mod onest, își exercita atribuțiile de serviciu cu dedicație, își făcea planuri de viitor. Până la 13 decembrie 2016, Scripnic Ștefan încă trăia cu iluzia că în Republica Moldova există un sistem de drept în stare să asigure respectarea drepturilor fundamentale ale cetățeanului.

A afirmat că, începând cu 13 decembrie 2016 sistemul de valori a lui Scripnic Ștefan s-a prăbușit, iar dezamăgirea și neîncrederea a luat locul a tot în ce crezuse până atunci. Este firesc ca organele de drept să verifice toate circumstanțele pentru a se asigura că o persoană, la caz, Scripnic Ștefan nu este implicat în săvârșirea unor acțiuni reprobabile. Posibil că uneori să fie necesară pornirea urmăririi penale ca ulterior, după ce organul de urmărire penală verifică toate circumstanțele, să scoată persoana de sub urmărire penală. Însă pentru ca să fie pornită urmărirea penală, de la începutul ei, trebuie să existe suficiente temeiuri în acest sens.

A indicat că, în cazul lui Scripnic Ștefan nu a existat nici un temei pentru ca acesta să fie supus urmăririi penale, or din materialele acumulate și din conținutul ordonanței de scoatere de sub urmărire penală din 23 februarie 2018 este evident că nu a existat nici un indiciu, nici o probă că Scripnic Ștefan ar fi fost implicat într-un fel sau altul în săvârșirea infracțiunii de corupere pasivă.

A susținut că, persoanele care au fost audiate în calitate de martori pe cauza penală nr.2016970651, *****u, Borș Ion, Umaniuc Octavian nu au indicat asupra lui Scripnic Ștefan că ar fi săvârșit vreo faptă ilegală, nimeni nu a pomenit numele lui ca fiind implicat în săvârșirea actelor ilegale. Nici la începutul urmăririi penale, nici pe parcursul ei organul de urmărire penală nu a prezentat vreo probă care să fi indicat asupra acțiunilor ilegale din partea lui Scripnic Ștefan. În pofida acestor fapte, Scripnic Ștefan a fost reținut, a fost supus procedurilor de percheziție, iar cel mai umilitor și cel mai greu de suportat a fost arestul preventiv și alte măsuri preventive pe cea mai lungă durată.

A adăugat că, pentru o persoană care niciodată nu a încălcat nici cea mai minoră normă de nici un fel - etică, morală, cu atât mai mult de drept, cum este Scripnic Ștefan, este extrem de traumatizant să fii deținut în Penitenciarul nr.13 din Chișinău pe o durată atât de lungă. Reținerea mai multor colaboratori ai Biroului Vamal ***** concomitent a fost intens mediatizată. Pe lângă sentimentul profund de nedreptate și umilință la care a fost supus pe nedrept, Scripnic Ștefan a trebuit să facă față și avalanșei de întrebări și priviri cu subînțelesuri din partea vecinilor, cunoștințelor, prietenilor. Trebuia să explice tuturor că nu a săvârșit nimic ilegal și că, de fapt, este o victimă. O perioadă lungă de timp simțea cum oamenii se uită ciudat la el, unii cu reproșuri, alții cu milă, ambele fiind la fel de deranjante și frustrante.

A indicat că, pentru toată suferința la care a fost supus, Scripnic Ștefan urmează să fie despăgubit prin acordarea unei compensanții în cuantum de 400 000 lei. Deși această sumă nu acoperă integral stresul și suferințele morale pe care le-a suportat, însă poate atenua starea de nedreptate prin care a trecut și încă o mai resimte. 6 În perioada în care Scripnic Ștefan s-a aflat în detenție preventivă a fost suspendat raportul său de muncă, prin ce i s-a cauzat un prejudiciu material prin neprimirea salariului. Astfel, prin ordinul nr.l324-p din 15 decembrie 2013 „Cu privire la suspendarea raporturilor de serviciu ale unor colaboratori ai Biroului Vamal *****" a fost suspendat raportul de muncă a lui Scripnic Ștefan începând cu 13 decembrie 2016. Reîncadrarea sa în muncă a fost dispusă prin ordinul nr.280-p din 20 martie 2017 „Cu privire la reîncadrarea în serviciu a dlui Ș.Scripnic Biroul Vamal ***** (actual Biroul Vamal Centru)".

A susținut că, salariul pe care Scripnic Ștefan nu l-a primit din cauza că a fost supus ilegal acțiunilor de urmărire penală constituie suma de 17 362,20 lei. Totodată, Scripnic Ștefan a semnat contract de asistență juridică și a achitat avocatului său onorariu, în mărime de 7 000 lei. Toate aceste cheltuieli urmează să se încaseze în beneficiul său din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției. În concluzie, avocatul ***** a solicitat constatarea încălcării dreptului său garantat de art.5§1, 5§2 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, încasarea din contul statului Republica Moldova, prin intermediul Ministerului Justiţiei în beneficiul său, cu titlu de reparare al prejudiciului material cauzat prin acțiunile ilegale ale organului de urmărire penală al Direcției Generale Teritoriale Nord a CNA, ale Procuraturii Anticorupție, ale Judecătoriei Buiucani, mun.Chișinău și Curții de Apel Chișinău sub forma salariului mediu lunar pentru perioada: 13 decembrie 2016 - 19 martie 2017, în mărime de 17 362,20 lei, precum și a onorariului pentru asistența juridică în mărime de 7 000 lei, cu titlu de reparare al prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilegale ale organului de urmărire penală al Direcției Generale Teritoriale Nord a CNA, ale Procuraturii Anticorupție, ale Judecătoriei Buiucani, mun.Chișinău și Curții de Apel Chișinău, în mărime de 400 000 lei și încasarea cheltuielilor de judecată suportate în legătură cu examinarea acestui litigiu sub forma cheltuielilor pentru asistența juridică conform bonurilor care se vor anexa ulterior.

Pe parcursul examinării cauzei, în ședința de judecată din 10 martie 2023, reprezentantul reclamantului Scripnic Ștefan, avocatul Bînzari Liliana a depus cerere privind completarea cererii de chemare în judecată, prin care a solicitat constatarea încălcării dreptului lui Scripnic Ștefan garantat de art.5§1, 5§2 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, încasarea din bugetul de stat gestionat de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul reclamantului a prejudiciului material cauzat prin acțiunile ilegale ale organului de urmărire penală al Direcției Generale

Teritoriale Nord a CNA, Procuraturii Anticorupție, Judecătoriei Buiucani, mun.Chișinău și Curții de Apel Chișinău sub forma salariului mediu lunar pentru perioada: 13 decembrie 2016 - 19 martie 2017, în mărime de 30 264,08 lei, precum și a onorarului pentru asistența juridică în mărime de 7 000 lei, a compensației pentru prejudiciul moral cauzat prin acțiunile ilegale ale organului de urmărire penală al Direcției Generale Teritoriale Nord a CNA, Procuraturii Anticorupție, Judecătoriei Buiucani, mun.Chișinău și Curții de Apel Chișinău, în mărime de 400 000 lei, precum și încasarea cheltuielilor de judecată, în mărime de 15 000 lei, cheltuieli suportate în legătură cu examinarea acestui litigiu.

Pe parcursul examinării cauzei, în ședința de judecată din 28 martie 2023, reprezentantul reclamantului Scripnic Ștefan, avocatul Bînzari Liliana a depus cerere privind completarea cererii de chemare în judecată, prin care a solicitat constatarea încălcării dreptului lui Scripnic Ștefan garantat de art.5§1, 5§2 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, încasarea din bugetul de stat gestionat de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul reclamantului a prejudiciul material cauzat prin acțiunile ilegale ale organului de urmărirea penală al Direcției Generale Teritoriale Nord a CNA, Procuraturii Anticorupție, Judecătoriei Buiucani, mun.Chișinău și Curții de Apel Chișinău sub forma salariului mediu lunar pentru perioada: 13 decembrie 2016 - 19 martie 2017, în mărime de 32 634,32 lei, precum și a onorarului pentru asistența juridică în mărime de 7 000 lei, cât și a compensației pentru prejudiciul moral cauzat, în mărime de 400 000 lei, precum și a cheltuielilor de judecată, în mărime de 15 000 lei, cheltuieli suportate în legătură cu examinarea acestui litigiu.

În drept, acțiunea reclamantului Scripnic Ștefan a fost întemeiată pe prevederile art.7 Cod civil (redacția după modernizare) și art.1405, 1422, 1423, 1424 Cod civil (redacția de până la modernizare); Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.426 din 26 aprilie 2004 privind aprobarea Modului de calculare a salariului mediu, pct.3, 5, 6, 7, 10 (2); art.art.38, 85 alin.(l) lit.l), 166, 167 Cod de procedură civilă și art.art.1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 10 și 11 din Legea nr.1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanţelor judecătoreşti.

Aprecierea primei instanțe:

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 09 august 2023, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată concretizată înaintată avocatul ***** către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului material și moral, cauzate prin

acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanţelor judecătoreşti, precum și compensarea cheltuielilor de judecată.

S-a constatat încălcarea dreptului lui Scripnic Ștefan garantat de art.art.5§1, 5§2 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. S-a încasat din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Scripnic Ștefan cu titlu de prejudiciu material sub forma salariului mediu lunar (de care a fost privat în urma suspendării din funcție) pentru perioada: 13.12.2016-19.03.2017, în mărime de 32 634,32 lei (treizeci și două mii șase sute treizeci și patru lei, 32 bani) lei și cheltuielile de asistență juridică suportate la examinarea cauzei penale, în mărime de 7 000 (șapte mii) lei și cu titlu de prejudiciu moral, în mărime de 120 000 (o sută douăzeci mii) lei, cât și cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, suportate la examinarea prezentei cauze civile, în mărime de 15 000 (cincisprezece mii) lei. În rest, s-au respins pretențiile (cu privire la încasarea prejudiciului moral în partea ce excede suma încasată), ca neîntemeiate.

Pretențiile apelului:

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 09 august 2023, în termenul legal, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat apel, împotriva hotărârii Judecătoriei Chişinău, sediul Centru din 09 august 2023.

În motivarea cererii de apel a indicat că instanţa de fond, la adoptarea soluţiei, a interpretat eronat normele de drept material ce ţin de încasarea prejudiciului material sub forma salariului mediu lunar, moral şi a cheltuielilor de judecată. Or, suma de 32 634,32 lei ca prejudiciu material sub forma de salariu mediu lunar nu a fost probat de probe pertinente, concludente şi verosimile.

Invocă că a fost admisă o încălcare procedurală de către instanţa de fond, prin faptul că la 10.03.2023, prin încheiere protocolară, a fost admisă cererea şi a fost atras în proces, în calitate de intervenient accesoriu, Serviciul Vamal ***** (Biroul Vamal Centru - după reorganizare), însă contrar art.241 Cod de procedură civilă, atît în partea introductivă cît şi dispozitivă a hotărîrii nu se conţine în calitate de intervenient accesoriu, Serviciul Vamal ***** (Biroul Vamal Centru - după reorganizare).

Subliniază, că judecătorul fondului, a ignorat în totalitate, poziţia reprezentantului Ministerului Justiţiei şi reprezentanţilor intervenienţilor accesorii, precum că, în speţă nu sunt întrunite condiţiile din normele de drept aplicabile cazului, solicitările reclamantului fiind declarative şi lipsite de suport probant. Considerând că acceptarea unor astfel de concluzii ar semnifica anihilarea mecanismului legal şi ar exclude iremediabil repararea prejudiciului cauzat instituit prin prezenta lege, deoarece dispoziţiile art.6 lit.b) Legea nr.1545 din 25 februarie 1998 statuează expres că, dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea

şi modul stabilit de prezenta lege, apare inclusiv în cazul scoaterii persoanei de sub urmărire penală.

Specifică că dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea şi modul, apare pe temeiul art. 6 lit. b) din Legea nr. 1545/1998, ca un drept, ce urmează a fi demonstrat prin suport probant, şi nu ca o obligaţie indispensabilă şi necesară în răspunderea patrimonială a statului cu sume exorbitante. Dar se vede că şi aici judecătorul fondului nu a intrat în esenţa deplină a cauzei, apreciind insuficient, greşit, superficial şi incorect solicitările cu care a fost investită.

Precizează că judecătorul fondului, a conchis, în motivare, că în privinţa lui Scripnic Ştefan a fost pornită ilegal o cauză penală în baza art.324 alin.(2) lit.b) şi c) Cod penal, aspecte ce urmează a fi criticate, or, pornind de la noţiunea de acţiuni ilicite, ale organului de urmărire penală sau ale instanţei de judecată, potrivit art.2 al Legii nr. 1545/1998, expres prevăd că ele urmează să îmbrace 2 forme: 1)încălcarea principiului general; 2) încălcarea intenţionată a normelor procedurale şi materiale în timpul procedurii penale sau contravenţionale (infracţiuni). Astfel, raportând speţei, ordonanţele de recunoaştere în calitate de bănuit din 13.12.2016 şi de punere sub învinuire din 14.12.2016 în privinţa lui Ştefan Scripnic, în comiterea infracţiunii prevăzutede art. 324 alin. (2) lit.b), c) Cod penal, au fost întemeiate, or, legalitatea lor a fost verificată de judecătorii de instrucţie. Respectiv, Ministerul Justiţiei, va cenzura poziţia primei instanţe precum că Ştefan Scripnic a fost tras ilegal la răspundere penală, or, acţiunile organului de urmărire penală cît şi actele judecătoreşti, dispuse anterior, în privinţa lui Ştefan Scripnic, au urmat calea atacului, iar instanţa ierarhic superioară Curtea de Apel Chişinău, prin deciziile sale irevocabile, nu a constatat careva ilegalităţi.

Indică că atât actele organului de urmărire penale cît şi a instenţelor de judecată, au fost legale, şi se bucură de prezumţia de lucru judecat. Din punct de vedere procesual, această expresie se raportează la efectele hotărîrii judecătoreşti. Fundamentul lucrului judecat rezidă în necesitatea de a da eficienţă hotărîrii judecătoreşti şi de a evita o nouă judecată asupra aceleiași chestiuni litigioase. În acest aspect, Ministerul Justiţiei nu neagă faptul că Scripnic Ştefan s-a aflat sub urmărire penală, pe cauza penală nr.2016970651 pe o durată de 1 an 2 luni şi 10 zile(13.12.2016-23.02.2018), însă critică poziţia instanţei de fond de tragere ilegală la răspundere penală.

Menționează că, atâta timp cât de către Scripnic Ştefan nu a fost demonstrat prin suport probant că actele dispuse în privinţa lui au fost ilegale şi anulate, Ministerul Justiţiei se convinge încă odată că ele se bucură de exclusivitate, incontestabilitate, executorialitate şi obligativitate şi nu pot vorbi de careva ilegalităţi cu încasarea de prejudicii în sensul Legii nr. 1545/1998.

Accentuează că instanţa de fond corect a constatat că în privința intimatului Scripnic Ştefan a fost emisă o ordonanță de scoatere de sub urmărire penală. Acest

fapt este probat şi nu a fost infirmat de către Ministerul Justiţiei. Totuşi, se atestă o lipsă a unei justificări pertinente a instanţei, în ceea ce vizează necesitatea reparării prejudiciului cauzat prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, procuraturii şi instanţelor judecătoreşti, în folosul intimatului Scripnic Ştefan, inclusiv în cuantum de 120 000 lei instanţa de fond şi-a arogat competenţa de a se expune asupra caracterului cauzei penale, constatând ca fiind încălcate drepturile intimatului/reclamantului prin acţiunile organului de urmărire penală. Astfel, reiterează că prezenta instanţă nu este competentă să se expună în acest sens, iar prevederile Legii nr. 1545/1998 nu prevăd o asemenea procedură privind posibilitatea constatării faptului atragerii ilegale la răspundere penală.

Un alt, raţionament ce urmează a fi cenzurat, este faptul că instanţa de fond a pus la bază doar suficienţa faptului că Scripnic Ştefan a fost scos de sub urmărire penală, este un act de reabilitare, procesul penal a fost clasat, şi ultimul are dreptul la repararea prejudiciului.

Invocă că un factor foarte important al scoaterii persoanei de sub urmărire penală este obligaţia procurorului să menţioneze în ordonanţă despre dreptul la reabilitare, ceea ce la caz, în ordonanţa din 23.02.2018, nu este întîlnit. Or, menţiunea dată este importantă pentru persoana care urmează să se folosească de dreptul la reabilitare, iar procurorul în virtutea atribuţiilor de serviciu este obligat să-i explice modalitatea respectivă de reabilitare. Numai încetarea integrală, şi nu parţială, a urmăririi penale faţă de o persoană generează dreptul de reabilitare a acesteia.

Relevă că la caz, Scripnic Ştefan a fost scos de sub urmărire penală cu clasarea procesului, adică se împiedică pornirea sau continuarea procesului penal, nefiind în final demonstrat caracterul ilicit al investigaţiilor penale, dispuse anterior. Se impune a se arăta, că dreptul la repararea prejudiciilor, în sensul Legii nr. 1545/1998, apare doar prin încălcarea intenționată a normelor procedurale şi materiale în timpul procedurii penale sau contravenționale (infracţiuni), ceea ce la caz, cu certitudine nu a fost demonstrat. Mai mult, Scripnic Ştefan, nu a demonstrat prin suport probatoriu şi nici instanţa de fond nu a motivat despre:

- încălcarea gravă şi abuzivă a drepturilor şi libertăţilor fundamentale garantate de Constituţie şi de tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte,
- ori că consecinţele acţiunilor ilicite comise sînt extrem de grave sau chiar iremediabile.

Subliniază că nu orice acțiune a organelor de drept și judecătorești atrage răspunderea Statului. În această ordine de idei, accentuiază că este important şi necesar să se constate, de către judecătorul de instrucţie sau procuror, ilegalitatea actului procedural emis de către organul de drept. Astfel, dacă se demonstrează printr-un act judecătoresc de dispoziţie irevocabil că acţiunile întreprinse de către

organul de urmărire penală au fost ilegale, atunci dreptul la despăgubire apare indiferent de faptul dacă este vinovată sau nu persoana. Or, instanţa de judecată urma să indice expres care anume act normativ justifică răspunderea statului, însă nicidecum să constate unilateral aceste încălcări.

Remarcă că potrivit art. 50 din Codul Penal, se consideră răspundere penală condamnarea publică, în numele legii, a faptelor infracţionale şi a persoanelor care le-au săvârşit, condamnare ce poate fi precedată de măsurile de constrângere prevăzute de lege.

Referitor la soluţia privind admiterea acţiunii, prin compensarea unui prejudiciu moral, în cuantum de 120 000 lei, precizează că art. 11 din Legea nr. 1545/1998 circumscrie anumite criterii privind evaluarea compensației pentru repararea prejudiciului moral. Mărimea concretă a compensaţiei se determină luându -se în considerare: a) gravitatea infracţiunii de a cărei săvîrşire a fost învinuită persoana respectivă; b) caracterul şi gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală şi la examinarea cauzei penale în instanţa de judecată; c) rezonanţa pe care a avut-o în societate informaţia despre învinuirea persoanei; d) durata urmăririi penale, precum şi durata examinării cauzei penale în instanţa de judecată; e) natura dreptului personal lezat şi locul lui în sistemul de valori al persoanei; f) suferinţele fizice, caracterul şi gradul suferinţelor psihice; g) măsura în care compensaţia bănească poateatenua suferinţele fizice şi psihice cauzate; h) durata aflării nelegitime a persoanei în detenţie.

Reiterează lipsa argumentării, de către instanţa de fond, asupra unor identificări de încălcări procesuale comise la faza urmăririi penale. Iar, rezonanţa pe care a avut-o în societate informaţia despre învinuirea persoanei se reflectă, în mod firesc, printr-o legătură de cauză-efect, aspect ce nu a fost probat de către instanţa de fond, în ceea ce vizează repercursiunile suportate de către partea intimată.

Cu referire la criteriul duratei urmăririi penale, instanţa de fond a omis să învedereze că intimatul nu poate pretinde durata nerezonabilă a procedurilor penale, intentate în privinţa sa, or, actualmente, legislaţia ***** prevede un mecanism legislativ de constatare a caracterului duratei procedurilor şi eventualitatea compensării prejudiciului moral în acest sens. *In concrete,* Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011, privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătoreşti, reprezintă acel remediu intern.

Învederează că atît instanţa de fond cît şi Scripnic Ştefan au ignorat în totalitate prevederile art. 219 alin.(4) din Codul de procedură penală, or, la evaluarea cuantumului despăgubirilor materiale ale prejudiciului moral, instanţa de judecată ia în considerare: suferinţele fizice ale victimei; gravitatea şi persistenţa suferinţelor psihice, inclusiv legate de incapacitatea de a se apăra pe sine ori alte

persoane; prejudiciul agrement sau estetic; pierderea speranţei în viaţă; pierderea onoarei prin defăimare; suferinţele psihice provocate de decesul rudelor apropiate etc.

Subsumat prevederilor legale, Ministerul Justiţiei reţine la natura dreptului personal lezat, suferinţele fizice, caracterul şi gradul suferinţelor psihice şi măsura în care compensaţia bănească poate atenua suferinţele fizice şi psihice cauzate, notăm că prin noţiunea de prejudiciu moral se înţeleg suferinţele psihice sau fizice cauzate prin acţiuni sau omisiuni care atentează la valorile nepatrimoniale ce aparţin persoanei din momentul naşterii sau la bunurile dobîndite prin lege *(viaţa, sănătatea, demnitatea şi reputaţia profesională, inviolabilitatea vieţii personale, secretul de familie şi personal).*

Astfel, referitor la subiectul afectării reputaţiei profesionale, analog criteriului rezonanţei, reiterează că intimatul nu a prezentat probe concludente prin care ar justifica faptul că urmare a pornirii urmăririi penale reputaţia profesională a fost ştirbită, legătura de cauzalitate nefiind probată.

De asemenea, urmează a fi relevat instanţei de apel, că suma de 120 000 lei cu titlu de prejudiciu moral nu s-a apreciat pe principiile compensării rezonabile şi echitabile în ceea ce priveşte soluţia instanţei de fond privind încasarea sumei în mărime de 120 000 lei, cu titlu de prejudiciu moral, în contextul celor enunţate, susţine că este o pretenţie exorbitantă, ce excelează oricărei analize. Or, suma respectivă este inechitabilă suferinţelor pretinse a fi suportate, reiterând art. 11 alin. (3) din Legea nr. 1545, „în toate cazurile, instanţa de judecată se va baza pe principiile compensării rezonabile şi echitabile a prejudiciului moral”.

Își exprimă dezacordul şi cu sumele de 7000 lei şi 15 000 lei încasate de instanţa de fond cu titlu de asistenţă juridică, or, acestea trebuie să fie reale, necesare şi rezonabile(art.96 CPC).

Având în vedere aceste consideraţii şi dînd o apreciere activităţilor avocatului, Ministerul Justiţiei atestă că pe cauza dată, într-adevăr, avocatul a întocmit şi a pregătit materiale, însă nu se atribuie realmente la cele necesare şi rezonabile ca cuantum.

Ministerul Justiţiei nu neagă că onorariile avocaţilor sunt negociabile şi se stabilesc prin contractul de asistenţă juridică, însă sumele solicitate, la caz, nu vin în raport cu natura şi complexitatea litigiului, motiv pentru care, instanţa poate majora sau micșora, nu onorariul avocatului, ci suma pe care o va include în cheltuielile de judecată cu titlu de onorariu de avocat.

Consideră că sumele de bani încasate cu titlu de asistenţă juridică la examinarea cauzei penale de 7000 lei şi civile de 15 000 lei, nu sunt justificate în raport cu complexitatea pricinii precum şi cu munca îndeplinită de avocat. În concluzie, solicită casarea acestor sume.

Solicită admiterea cererii de apel.

În principal, casarea hotărârii primei instanţe - Judecătoriei Chişinău, sediul Centru din 9 august 2023, cu emiterea unei noi decizii prin care să fie respinsă cererea ca neîntemeiată sau în cazul în care, în baza limitelor stabilite de lege ale examinării apelului, *în secundar,* modificarea hotărârii, în sensul diminuării sumelor încasate, corespunzător sumelor acordate în cauze similare de către instanţele naţionale şi a Curţii Europene.

La fel și Procuratura Generală la 10 august 2023 a declarat apel, în care a invocat că pe cauza penală de acuzare a lui Scripnic Ştefan în baza art.324 alin.(2) lit. b) şi c) CP, Organul de urmărire penală a avut obligaţia pozitivă de a întreprinde toate acţiunile de urmărire posibile şi raţionale prevăzute de legea procesual- penală, în vederea cercetării sub toate aspectele, multilateral şi obiectiv circumstanţele cazului.

Indică că potrivit art.252 din Codul de Procedură Penală „ urmărirea penală are ca obiect colectarea probelor necesare cu privire la existenţa infracţiunii, la identificarea făptuitorului, pentru a se constata dacă este sau nu cazul să se transmită cauza penală în judecată în condiţiile legii şi pentru a se stabili răspunderea acestuia”. Urmează a fi luate în consideraţie şi Prevederile Plenului Curţii Supreme de Justiţie „cu privire la practica asigurării controlului judecătoresc de către judecătorul de instrucţie în procesul urmăririi penale” nr.7 din 04.07.2005, care prevede „de regulă actele procedurale printre care hotărârile de pornire a urmăririi penale, recunoaşterea persoanei în calitate bănuit, învinuit.... sunt procedee legale de desfăşurare normală a urmăririi penale, care nu afectează prin sine însăţi careva drepturi sau libertăţi constituţionale. Acestea sunt nişte măsuri procesuale prevăzute de lege, necesare într-o societate democratică, ce au scop legitim de a asigura măsuri eficiente de luptă cu criminalitatea şi în acest scop este proporţional anumitor restricţii care pot avea loc în cadrul desfăşurării acţiunilor menţionate”.

Consideră că suma de 120 000 lei excede cuantumul rezonabil de acordare a prejudiciului moral pe asemenea cauze şi contravine normelor de drept material aplicabile (art. 11 din Legea nr. 1545/98 raportate la art. 1422 şi 1423 Cod civil), precum şi jurisprudenţei naţionale (generalizată prin Hotărârea explicativă a Plenului CSJ nr. 9 din 09.10.2006) şi celei a Curţii Europene pentru Omului (CEDO), prin care instanţa de judecată, în toate cazurile se va baza pe principiul compensării rezonabile şi echitabile a prejudiciului moral.

De asemenea, urmează a fi respinsă si solicitarea de încasare a sumelor cu titlu cheltuieli pentru asistenţă juridică ca fiind neprobate.

Consideră că instanţa de fond în mod eronat a admis cerinţele lui Scripnic Ştefan privind încasarea prejudiciului moral şi a cheltuielilor de asistență juridică.

Solicită admiterea apelului. Modificarea hotărârii Judecătoriei Chişinău, sediul Centru din 07.06.2023 cu diminuarea cuantumului determinat cu titlu de

prejudiciu moral, cu încadrarea acestuia în limite rezonabile, inclusiv diminuarea cuantumului determinat şi a cheltuielilor de judecată pe cauzele penale/civile.

Termenul de declarare a apelului:

În conformitate cu prevederile art. 362 alin. (1) din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.

În acest context, având în vedere că dispozitivul hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost pronunțat la 09 august 2023, iar cererile de apel au fost depuse la 09 august 2023 și respectiv la 10 august 2023, Colegiul civil constată că cererile de apel au fost declarate în termenul legal.

Argumentele părților în ședința instanței de apel:

La 30 aprilie 2024 avocatul ***** a depus apel incident în care a invocat că Instanţa de fond în mod întemeiat a reţinut că lui Scripnic Ştefan i-a fost încălcat dreptul garantat de art.art.5§l, 5§2 din Convenţia Europeană a Drepturilor Omului şi că urmează să fie despăgubit prin prisma prevederilor Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanţelor judecătoreşti nr. 1545 din 25 februarie 1998, or, organul de urmărire penală al Direcţiei Generale Teritoriale Nord a CNA, al Procuraturii Anticorupţie şi al judecătoriei Buiucani, mun. Chişinău şi Curţii de Apel Chişinău au admis în privinţa lui acţiuni ilegale care au dus la recunoaşterea sa în calitate de bănuit, apoi şi învinuit în săvârşirea infracţiunii prevăzute de art. 324 alin.2 lit. b) şi c) CP în cauza penală nr.2016970651. Acţiunile ilicite ale acestor organe au continuat prin reţinerea şi aplicarea arestului preventiv, precum şi a altor măsuri procesuale de constrîngere în privinţa sa.

Menționează că lui Scripnic Ştefan i-a fost încălcat dreptul la libertate şi siguranţă de către autorităţile naţionale fără ca să existe o bănuială rezonabilă că a comis infracţiunea care îi era imputată.

Relatează că acţiunile ilegale ale organului de urmărire penală al Direcţiei Generale Teritoriale Nord a CNA, al Procuraturii Anticorupţie susţinute în continuare de judecătoria Buiucani, mun. Chişinău şi Curtea de Apel Chişinău, a început în data de 13.12.2016, cînd lui Scripnic Ştefan i-a fost atribuită calitatea de bănuit pe cauza penală nr.2016970651, fiind bănuit de săvârşirea infracţiunii prevăzute de art.42, 324 alin.2 lit. b) şi c) CP, după care a fost reţinut în temeiul procesului verbal de reţinere din aceeaşi dată. Această concluzie vine din conţinutul prevederilor art.l alin.3 din CPP al RM, potrivit căruia Organele de urmărire penală şi instanţele judecătoreşti în cursul procesului sânt obligate să activeze în aşa mod încât nici o persoană să nu fie neîntemeiat bănuită, învinuită sau condamnată si ca nici o persoană să nu fie supusă în mod arbitrar sau fără

necesitate măsurilor procesuale de constrîngere ori să nu fie victima încălcării altor drepturi fundamentale.

Subliniază că organul de urmărire penală al Direcţiei Generale Teritoriale Nord a CNA, al Procuraturii Anticorupţie a început urmărirea penală la data de 21 octombrie 2016 cu aproape 2 (două) luni înainte de data cînd lui Scripnic Ştefan i s-a atribuit calitatea de bănuit pe această cauză penală. În conţinutul ordonanţei de începere a urmăririi penale din 21 octombrie 2016 se menționează că, organul de urmărire penală a fost sesizat la data de 13 octombrie 2016 (încă mai devreme de data de 13.12.2016) de către *****u, care a indicat că acțiuni de corupere pasivă s-ar fi săvârșit de persoane concrete, numele lui Scripnic Ştefan neregăsindu-se printre acestea.

Menționează că atribuirea calității de bănuit într-o cauză penală nu se face în mod abstract. Şi nu poate fi reţinut argumentul precum că aceasta s-a realizat în scopul obținerii adevărului. Or, după cum s-a constatat în acest caz, organul de urmărire penală nu a deţinut absolut nici o probă care să fi indicat asupra existenţei bănuielii rezonabile de participare a lui Scripnic Ştefan la săvârşirea infracţiunii prevăzute de art.324 CP. Continuarea ilegalităţilor în privinţa lui Scripnic Ştefan a avut loc prin reţinerea lui la 13.12.2016. După cum se vede din conţinutul procesului verbal de reţinere, de la Scripnic Ştefan s-a ridicat doar telefonul său mobil, pe care-l avea asupra sa, care, de altfel, nici nu a fost examinat. Această concluzie se deduce din conţinutul ordonanţei din 23.02.2018 prin care s-a dispus clasarea procesului penal nr.2016970651 şi scoaterea de sub urmărire penală a lui Scripnic Ştefan deoarece în acţiunile acestuia nu se întrunesc elementele infracţiunii prevăzute de art.324 alin.2, lit.b) şi c) Cod penal or acesta nu figurează în lista probelor.

Relatează că în lipsa oricăror probe şi a oricărui temei legal măsurile preventive pe această cauză penală au avut durata cea mai mare şi mai aspră în privinţa lui Scripnic Ştefan. Astfel, Scripnic Ştefan s-a aflat sub măsura preventivă de libertate din 13.12.2016 pînă la 02.03.2017, în total 74 zile, iar încă 60 zile (pînă la 01.05.2017) s-a aflat sub măsura preventivă, liberarea provizorie sub control judiciar. La ,data de 23 februarie 2018 procurorul în Procuratura Anticorupţie, Ruslan Botnaru a emis ordonanţa prin care Scripnic Ştefan Vasile a fost scos de sub urmărire penală deoarece acţiunile lui nu întruneau elementele componenţei de infracţiune prevăzute de art.324 alin.2 lit.b) şi c) Cod Penal, procesul penal fiind clasat. Drept urmare, odată ce Scripnic Ştefan a fost scos de sub urmărire penală, acesta fiind un temei de reabilitare, este îndreptăţit să solicite repararea prejudiciului cauzat prin faptul că a fost supus urmăririi penale, atunci cînd lipsea atît latura obiectivă cât şi latura subiectivă a componenţei de infracţiune de săvârşirea căreia a fost învinuit, şi anume cea prevăzută de art.324 alin.2 lit.b) şi c) Cod Penal.

Accentuează că actele cauzei lui Scripnic Ştefan denotă indubitabil tragerea ilegală la răspundere penală a lui şi scoaterea de sub urmărire penală a acestuia, cu clasarea cauzei penale, în temeiul art. 275 pct. 3 Cod de procedură penală, din motiv că fapta nu întruneşte elementele constitutive ale infracţiunii, ca urmare şi dreptul lui Scripnic Ştefan de a solicita de la stat, prin prisma Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998, repararea prejudiciului cauzat. Or, caracterul ilegal a organului de urmărire penală se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere.

Relatează că în perioada în care Scripnic Ştefan s-a aflat în detenţie preventivă a fost suspendat raportul său de muncă, prin ce i s-a cauzat un prejudiciu material prin neprimirea salariului, ceea ce a constituit o absentare forţată de la muncă. Prin ordinul nr.1324-p din 15.12.2013 Cu privire la suspendarea raporturilor de serviciu ale unor colaboratori ai Biroului Vamal ***** a fost suspendat raportul de muncă a lui Scripnic Ştefan începând cu data de 13.12.2016. Temei de suspendare a raportului de muncă a lui Scripnic Ştefan a fost pornirea de către Procuratura Anticorupţie a cauzei penale nr.20169700651 din 21.10.2016. Reîncadrarea sa în muncă a fost dispusă prin ordinul nr.280-p din 20.03.2017 "Cu privire la reîncadrarea în serviciu a dlui Ş. Scripnic Biroul Vamal ***** (actual Biroul Vamal Centru)" la cererea lui Scripnic Ştefan după ce a fost modificată măsura preventivă arestul la domiciliu cu măsura preventivă liberare provizorie sub control judiciar prin încheierea judecătoriei Chişinău sediul Buiucani din 02.03.2017.

Menționează că salariul pe care Scripnic Ştefan nu l-a primit în perioada 13.12.2016-19.03.2017 din cauza că a fost supus ilegal acţiunilor de urmărire penală constituie suma de 32.634, 32 lei.

Mai indică că Scripnic Ştefan a semnat contract de asistență juridică şi a achitat avocatului său onorariu în mărime de 7000 lei. Mărimea onorarului a fost reală, necesară, rezonabilă şi justificată. Contractul de asistenţă juridică cu avocatul Scripnic Ştefan l-a semnat pe data de 14.12.2016. Din această dată pînă în momentul în care a aflat că a fost scos de sub urmărire penală, Scripnic Ştefan a beneficiat de asistenţa juridică necesară. A fost vizitat la Izolatorul de Detenţie Preventivă şi la penitenciar, şi a fost consultat. A fost asistat de apărător la toate şedinţele de judecată la care s-a disputat aplicarea şi prelungirea măsurilor preventive (7- şapte şedinţe de judecată), a prezentat înscrisuri, referinţe, a depus cereri în interesul lui Scripnic Ştefan, a studiat înscrisurile anexate de procuror la demersurile de aplicare şi prelungire a măsurilor preventive.

Totodată, Scripnic Ştefan a suportat cheltuieli de asistenţă juridică şi pentru soluţionarea litigiului civil în prima instanţă în mărime de 15000 lei. Volumul de muncă prestat de avocat raportat la necesitatea apărării intereselor legale ale lui Scripnic Ştefan şi complexitatea cauzei justifică cuantumul onorarului achitat.

Consideră că instanţa de fond în mod neîntemeiat a conchis că compensaţia pentru prejudiciul moral suferit de Scripnic Ştefan în cuantum de 400.000 lei este exagerată. Or, pînă la ziua de 13 decembrie 2016 Scripnic Ştefan ducea un mod normal de viaţă, desfăşura activitate de muncă în mod onest, îsi exercita atribuţiile de serviciu cu dedicaţie, îşi făcea planuri de viitor. Pînă la 13 decembrie 2016 Scripnic Ştefan încă trăia cu iluzia că în Republica Moldova există un sistem de drept în stare să asigure respectarea drepturilor fundamentale ale cetăţeanului şi nemijlocit a drepturilor sale. Începînd cu 13 decembrie 2016 sistemul de valori a lui Scripnic Ştefan s-a prăbuşit, iar dezamăgirea şi neîncrederea a luat locul a tot în ce crezuse pînă atunci.

Subliniază că pentru o persoană care niciodată nu a încălcat nici cea mai minoră normă de niciun fel- etică, morală, cu atît mai mult de drept, cum este Scripnic Ştefan, este extrem de traumatizant să fii deţinut în Penitenciarul nr.13 din Chişinău pe o durată atît de lungă. Este extrem de traumatizant să suporţi gîndul nedreptăţii faţă de tine. Reţinerea mai multor colaboratori ai Biroului Vamal ***** concomitent a fost intens mediatizată atît în mijloacele mass media naţionale, cum ar fi agora.md, deschide.md, publika.md, canal 2, timpul.md, canal 3 md, cît şi internaţionale, cum ar fi ştiripesurse.ro.

Menționează că pe lîngă sentimentul profund de nedreptate şi umilinţă la care a fost supus pe nedrept, Scripnic Ştefan a trebuit să facă faţă şi avalanşei de întrebări şi priviri cu subînţelesuri din partea vecinilor, cunoştinţelor, prietenilor. Trebuia să explice tuturor că nu a săvârşit nimic ilegal şi că, de fapt, este o victimă. O perioadă lungă de timp simţea cum oamenii se uită ciudat la el, unii cu reproş, alţii cu milă, ambele fiind la fel de deranjante şi frustrante.

Învederează că infracţiunea în săvârşirea căreia a fost învinuit Scripnic Ştefan face parte din categoria infracţiunilor grave. Înseşi fapta de săvârşirea căreia a fost învinuit Sripnic Ştefan, este una ce are priză la public şi faţă de care reacţionează negativ toţi de o potrivă. Atît reprezentanţii organelor de drept, organelor de stat, cât şi populaţia. Din primul moment în care se răspândeşte vestea că o persoană este învinuită de săvârşirea unui act de corupere, pe persoană deja se lipeşte *blamarea publică* şi numele de *persoană coruptă.* Pe nimeni nu interesează detaliile, opinia ta, în viziunea tuturor eşti deja o persoană condamnată.

Solicită admiterea cererii de apel incident. Modificarea hotărîrii judecătoriei Chişinău, sediul Centru din 09 august 2023 şi anume în partea încasării parţiale a compensaţiei pentru prejudiciul moral suportat urmare a acţiunilor ilegale al organului de urmărire penală al Direcţiei Generale Teritoriale Nord a CNA, al Procuraturii Anticorupţie şi al judecătoriei Buiucani, mun. Chişinău şi Curţii de Apel Chişinău cu majorarea compensaţiei pentru prejudiciul moral suportat de către Scripnic Ştefan de la 120.000 lei la 400.000 lei cu încasarea acestuia în beneficiul său din bugetul de stat gestionat de Ministerul Finanţelor al Republicii

Moldova, prin intermediul Ministerului Justiţiei al Republicii Moldova.

În ședința de judecată, reprezentantul apelantului Ministerul Justiției al RM, prin procură – Teodor Stelea a solicitat admiterea cererii de apel din motivele de fapt și de drept indicate. Totodată a susținut și apelul declarat de Procuratura Generală, iar apelul incident declarat de avocatul ***** a solicitat să fie respins ca nefondat.

Reprezentantul apelantului-intimat Scripnic Ștefan, avocatul Bînzari Liliana a solicitat respingerea cererilor de apel declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și de Procuratura Generală și admiterea apelului incident.

Apelantul Procuratura Generală și Scripnic Ștefan nu s-au prezentat și nu au înaintat cerere de amânare sau de examinare în lipsă, deși procedura de citare legală a fost respectată, motiv din care conducându-se în acest sens de prevederile art. 379 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Colegiul a dispus examinarea cauzei în lipsa părții absente.

Aprecierea instanței de apel:

Ascultând explicațiile participanților prezenți la proces, analizând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, prin prisma materialelor din dosar și în raport cu prevederile legislației în vigoare, Colegiul civil consideră că apelul declarat este neîntemeiat și urmează a fi respins, din următoarele motive.

Potrivit art. 385 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să respingă apelul și să mențină hotărârea primei instanțe.

De asemenea, potrivit art. 373 alin. alin. (1), (2), (5) din Codul de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Înaintând prezenta acțiune concretizată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Procuratura Generală, Biroul Vamal Centru, în baza circumstanțelor descrise, Scripnic Ștefan a solicitat: repararea prejudiciului material și moral, cauzate prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanţelor judecătoreşti, precum și compensarea cheltuielilor de judecată

Fiind investită cu judecarea cauzei în fond, prima instanță a concluzionat în privința temeiniciei parțiale a acțiunii.

S-a constatat încălcarea dreptului lui Scripnic Ștefan garantat de art.art.5§1, 5§2 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

S-a încasat din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Scripnic Ștefan cu titlu de prejudiciu material sub forma salariului mediu lunar (de care a fost privat în urma suspendării din funcție) pentru perioada: 13.12.2016-19.03.2017, în mărime de 32 634,32 lei (treizeci și două mii șase sute treizeci și patru lei, 32 bani) lei și cheltuielile de asistență juridică suportate la examinarea cauzei penale, în mărime de 7 000 (șapte mii) lei și cu titlu de prejudiciu moral, în mărime de 120 000 (o sută douăzeci mii) lei, cât și cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, suportate la examinarea prezentei cauze civile, în mărime de 15 000 (cincisprezece mii) lei. În rest, s-au respins pretențiile (cu privire la încasarea prejudiciului moral în partea ce excede suma încasată), ca neîntemeiată.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe în raport cu prevederile art. 238-241 CPC, constată că, dispozițiile procedurale sus-arătate au fost respectate în tot, astfel, instanța de fond a dat o apreciere corectă raportului juridic stabilit între părți, a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei, concluziile instanței de fond expuse în hotărâre fiind în corespundere cu probele administrate, iar normele de drept material au fost aplicate corect.

Materialele cauzei atestă că, prin ordonanța organului de urmărire penală reprezentat de ofițerul superior de urmărire penală P.C.E. al D.U.P. a D.G.T. Nord a *****., mun.Bălți, maior Bleandură Alexandru, mun.Bălți din 21 octombrie 2016 a fost dispusă începerea urmăririi penale în baza indicilor infracțiunii prevăzute de art.324 alin.(2) lit.b) și c) Cod penal, pe faptul coruperii pasive săvârșită cu extorcare de bunuri de două sau mai multe persoane (f.d.7).

Prin ordonanța ofițerului de urmărire penală D.U.P. a D.G.T. „Nord" a *****., mun.Bălți, din 13 decembrie 2016 a fost dispusă recunoașterea în calitate de bănuit a lui Scripnic Ștefan, incriminându-i comiterea infracțiunii prevăzute de art.42, 324 alin.(2) lit.b) și c) Cod penal (f.d.8).

Prin procesul-verbal de reținere din 13 decembrie 2016, ofițerul de urmărire penală al D.U.P. a D.G.T. „Nord" a *****., l-a reținut pe Scripnic Ștefan direct în incinta Biroului Vamal Sculeni, or.***** din sala de ședință, etajul 3, invocându-se existența temeiurilor rezonabile de a presupune că, ultimul se va sustrage de la urmărirea penală și va împiedica aflarea adevărului (f.d.9-10).

Prin ordonanța procurorului în Procuratura Anticorupție, mun.Chișinău din 14 decembrie 2016 a fost dispusă punerea sub învinuire a lui Scripnic Ștefan, învinuindu-l în comiterea infracțiunii prevăzute de art.324 alin.(2) lit.b) și c) Cod penal (f.d.11).

Prin ordinul nr.1324-p din 15 decembrie 2016 „Cu privire la suspendarea raporturilor de serviciu ale unor colaboratori ai Biroului Vamal *****”, au fost suspendate începând cu 13 decembrie 2016 pe perioada anchetei de serviciu, raporturile de serviciu ale colaboratorilor Biroului Vamal *****, după cum urmează: […] Scripnic Ștefan (f.d.49).

Prin încheierea Judecătoriei Buiucani, mun.Chișinău, nr.14-322/16 din 15 decembrie 2016 a fost admis parțial demersul procurorului în Procuratura Anticorupție, Botnaru Ruslan și a fost aplicată față de Scripnic Ștefan măsura preventivă „arestarea preventivă” pe un termen de 25 zile, cu calcularea termenului din momentul reținerii, adică din data de 13 decembrie 2016, ora 08.50 min. și până la 07 ianuarie 2017, ora 08.50 min., iar învinuitul Scripnic Ștefan, arestat preventiv urma a fi deținut în Penitenciarul de detenție provizorie nr.13 din mun.Chișinău (f.d.12-15).

Prin decizia Curții de Apel Chișinău, nr.14r-1430/16 din 26 decembrie 2016 a fost respins recursul avocatului Bînzari Liliana în numele învinuitului Scripnic Ștefan și a fost menținută încheierea Judecătoriei Buiucani, mun.Chișinău din 15 decembrie 2016 (f.d.16-19).

Prin încheierea Judecătoriei Buiucani, mun.Chișinău, nr.16-506/16 din 30 decembrie 2016 a fost admis demersul procurorului, în Procuratura Anticorupție, Botnaru Ruslan și a fost prelungit termenul arestului preventiv față de învinuitul Scripnic Ștefan cu 25 zile, până la 01 februarie 2017, orele 08.50 min (f.d.20-21).

Prin decizia Curții de Apel Chișinău, nr.16r-33/17 din 10 ianuarie 2017 a fost respins, ca nefondat recursul avocatului Bînzari Liliana în interesele învinuitului Scripnic Ștefan și a fost menținută, fără modificări, încheierea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 30 decembrie 2016 (f.d.22-26).

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 27 ianuarie 2017 a fost admis demersul procurorului în Procuratura Anticorupție, Botnaru Ruslan și a fost admisă parțial cererea avocatului și **î**nlocuită măsura preventivă sub formă de arest preventiv în privința lui Scripnic Ștefan cu arestul la domiciliu cu 30 zile de la 01 februarie 2017, ora 11.10 până la 02 martie 2017, ora 11.10 (f.d.27-28).

Prin decizia Curții de Apel Chișinău, nr.1rs-10/17 din 02 februarie 2017 a fost respins recursul avocatului Bînzari Liliana în numele învinuitului Scripnic Ștefan și menținută încheierea Judecătoriei Chișinău din 27 ianuarie 2017 (f.d.29-30).

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 02 martie 2017 a fost admis parțial demersul procurorului în Procuratura Anticorupție, Botnaru Ruslan și a fost admisă parțial cererea avocatului și aplicată măsura preventivă sub formă de liberare provizorie sub control judiciar în privința lui Scripnic Ștefan pe un termen de 60 de zile începând cu 02 martie 2017, ora 11.10 (f.d.31-32).

Prin ordonanța procurorului în Procuratura Anticorupție, mun.Chișinău, Botnaru Ruslan din 23 februarie 2018 a fost dispusă scoaterea de sub urmărire

penală a învinuitului Scripnic Ștefan, deoarece în acțiunile acestuia nu se întrunesc elementele infracțiunii (nu se găsește latura obiectivă și latura subiectivă) prevăzute de art.324 alin.(2) lit.b) și c) Cod penal, iar procesul penal, în cadrul cauzei penale nr.2016970651 a fost clasat (f.d.33-43).

La 13 decembrie 2019, la solicitarea avocatului Bînzari Liliana care acționează în numele lui Scripnic Ștefan, prin scrisoarea de însoțire nr.12/4296 din 10 decembrie 2019 a fost remisă copia ordonanței din 23 februarie 2018 de scoatere de sub urmărire penală a învinuitului Scripnic Ștefan (f.d.44, 45-46).

Prin ordinul nr.280-p din 20 martie 2017 „Cu privire la reîncadrarea în serviciu a dlui Ș.Scripnic Biroului Vamal ***** (actual Biroul Vamal Centru)", a fost dispusă reîncadrarea în serviciu a lui Scripnic Ștefan, în funcția de inspector superior Post vamal Sculeni (PVFI, rutier) Biroul vamal ***** în condițiile contractului individual de muncă (f.d.50).

Astfel, reclamantul Scripnic Ștefan s-a aflat sub urmărire penală pe cauza penală nr.2016970651 pe o durată de: 1 an 2 luni și 10 zile (în perioada: 13 decembrie 2016 - 23 februarie 2018).

Iar, în acest timp a fost privat de libertate pe o perioadă de: 2 luni și 17 zile (și anume: 13 decembrie 2016 - 02 martie 2017), fiind și supus măsurii preventive de liberare provizorie sub control judiciar încă cu 60 zile (începând cu 02 martie 2017, ora 11.10).

Având în vedere cele constatate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău conchide că, prima instanță având în susținere prevederile Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr.1545-XIII din 25 februarie 1998, corect a ajuns la concluzia temeiniciei pretenției avocatei ***** cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, și urmează a fi parțial admise.

Colegiul reține că materialele cauzei atestă faptul că în privința lui Scripnic Ștefan a fost pornită ilegal o cauză penală în baza art.324 alin.(2) lit.b) și c) Cod penal, ulterior însă a fost scos de sub urmărire penală, pe motivul că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii (deci, rezultă că reclamantul Ștefan Scripnic a fost atras ilegal la răspundere penală), ceea ce constituie act de reabilitare adoptat în favoarea reclamantului Scripnic Ștefan.

Colegiul notează că prin cererea de chemare în judecată adresată la 13 decembrie 2022, avocatul ***** a depus în Judecătoria Chișinău (sediul Centru) cerere de chemare în judecată formulată față de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului material și moral, cauzate prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanţelor judecătoreşti, solicitând

încasarea salariului mediu lunar pentru perioada: 13 decembrie 2016 - 19 martie 2017, în mărime de 30 264,08 lei, precum și a onorarului pentru asistența juridică în mărime de 7 000 lei, a compensației pentru prejudiciul moral cauzat prin acțiunile ilegale ale organului de urmărire penală al Direcției Generale Teritoriale Nord a CNA, Procuraturii Anticorupție, Judecătoriei Buiucani, mun.Chișinău și Curții de Apel Chișinău, în mărime de 400 000 lei, precum și încasarea cheltuielilor de judecată, în mărime de 15 000 lei, cheltuieli suportate în legătură cu examinarea acestui litigiu.

Colegiul remarcă că instanța de fond, întemeiat a reținut că prin ordonanța procurorului în Procuratura Anticorupție, mun.Chișinău, Botnaru Ruslan din 23 februarie 2018 a fost dispusă scoaterea de sub urmărire penală a învinuitului Scripnic Ștefan, deoarece în acțiunile acestuia nu se întrunesc elementele infracțiunii, prin urmare se confirmă ilegalitatea acțiunilor organului de urmărire penală la pornirea în privința lui Scripnic Ștefan a urmăririi penale.

Reieșind din cele menționate este evident că pentru survenirea răspunderii patrimoniale a statului, în temeiul Legii nr. 1545 din 25.02.1998 privind modul de reparare de către stat a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite a organelor de urmărire penală ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, nu este necesară constatarea printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă a ilegalității acțiunilor organelor de urmărire penală ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești. Or, caracterul ilegal la acestor acțiuni constă în încălcarea principiului general potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere și judecată, iar prejudicial cauzat, urmare acestor acțiuni se repară integral indiferent de culpa persoanei cu funcție de răspundere de organul de urmărire penală, de procuratură și instanțele judecătorești.

Totodată Curtea Constituțională în hotărârea nr. 26 din 23.11.2010, printre altele a constatat că punerea persoanei sub învinuire este o acțiune de tragere a persoanei la răspundere penală ce duce la restrângerea drepturilor constituționale privind libertatea persoanei (libera circulație, etc.), iar învinuitul este supus unor restrângeri de ordin social, psihologic, civil. Prin urmare, în cazul achitării persoanei statul urmează să repare persoanei în urma atragerii ilegale la răspundere penală, inclusiv pentru aplicarea măsurii preventive sub formă de obligare de a nu părăsi localitatea.

Instanța de apel apreciază ca fiind întemeiat raționamentul primei instanțe precum că reclamantul Scripnic Ștefan, dispune de toate temeiurile legale pentru a solicita despăgubiri materiale și morale în baza art. 1998, 2036 și 2037 Cod civil și Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, și a a cheltuielilor de asistență juridică, însă suma încasată pentru prejudiciul moral

cauzat nu este suficientă în comparație cu suferințele suportate pe durata urmăririi penale

Art. 524 din CPP, stipulează că persoanele cărora, în cursul procesului penal, prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală sau ale instanțelor judecătorești, li s-a cauzat un prejudiciu material sau moral au dreptul la despăgubire echitabilă în conformitate cu prevederile legislației cu privire la modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală şi ale instanțelor judecătorești.

În conformitate cu art.525 alin.(1) CPP, acțiunea pentru repararea prejudiciului poate fi inițiată în termen de trei ani de la data apariției dreptului la repararea prejudiciului conform prevederilor art.6 din Legea nr.1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Prin urmare, instanța de fond just a stabilit că Scripnic Ștefan, în baza prevederilor art. 2007, 2036 Cod civil și art. 11 alin. (1) al Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanțelor judecătorești nr. 1545-XIII din 25.02.98, are dreptul de a solicita repararea prejudiciului moral pentru supunerea neîntemeiată la urmărire penală.

Conform art. 2 din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanțelor judecătorești nr.1545-XIII din 25 februarie 1998, prin acțiuni ilicite se subînțeleg acţiuni sau inacţiuni ale organului împuternicit să examineze cazurile cu privire la contravenţiile administrative, ale organului de urmărire penală sau ale instanței de judecată, care exclud vinovăția acestora, al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere şi nu poate fi judecată, (erori) ori fapte ale persoanelor cu funcţie de răspundere din organul de urmărire penală sau din instanţa de judecată, manifestate prin încălcarea intenţionată a normelor procedurale şi materiale in timpul procedurii penale sau administrative (infracţiuni).

În conformitate cu prevederile art.66 alin.(3) CPP, în cazul în care învinuirea nu a fost confirmată, învinuitul sau, după caz, inculpatul are dreptul la reabilitare.

În conformitate cu prevederile art. 23 alin. (3) CPP, potrivit căruia, persoana achitată sau în privinţa căreia s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală ori încetarea urmăririi penale pe temei de reabilitare are dreptul să fie repusă în drepturile personale pierdute, precum şi să fie despăgubită pentru prejudiciul care i-a fost cauzat.

În conformitate cu art.3 alin.(1) lit.a), c) al Legii nr.1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanţelor judecătoreşti, este reparabil prejudiciul material şi moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma: reţinerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declaraţie de a nu părăsi localitatea sau ţara, tragerii ilegale la răspundere penală; […] eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcție), precum și în urma altor acțiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice. Conform art.6 lit.b) din Legea menționată supra, dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilit de prezenta lege, apare în cazul: scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare.

În conformitate cu art.53 alin.(2) din Constituția RM, statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvîrşite în procesele penale de către organele de anchetă şi instanţele judecătoreşti.

Conform art.1998 alin.(1) Cod civil, cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune.

Potrivit art.2007 alin.(1) lit.a) Cod civil, prejudiciul cauzat persoanei prin acțiunile organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanțelor de judecată se repară de către stat integral, indiferent de vinovăția persoanei responsabile, în caz de: condamnare ilegală, tragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a măsurii preventive sub forma arestului preventiv sau sub forma declarației scrise de a nu părăsi localitatea.

Conform art.2036 alin.(1)-(3) Cod civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum şi în alte cazuri prevăzute de lege, instanţa de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparaţia prejudiciului prin plata de despăgubiri. Prejudiciul moral se repară indiferent de existenţa şi întinderea prejudiciului patrimonial. Reparaţia prejudiciului moral se face şi în lipsa vinovăţiei autorului, faptei ilicite în cazul în care prejudiciul este cauzat prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a arestului preventiv sau a declaraţiei scrise de a nu părăsi localitatea, aplicarea ilegală în calitate de sancţiune administrativă a arestului, muncii neremunerate în folosul comunităţii şi în alte cazuri prevăzute de lege.

Prin prisma art.2037 alin.(1)-(3) Cod civil, mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăție a autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate. Caracterul și gravitatea prejudiciului moral le apreciază instanța de judecată, luînd

în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, restrîngerea posibilităților de viață familială și socială, precum și statutul social al persoanei vătămate. La determinarea despăgubirii, instanța de judecată va tinde să acorde o despăgubire care, pe de o parte, are o mărime comparabilă cu cea acordată în mod obișnuit în împrejurări similare și, pe de altă parte, ia în cont particularitățile cazului.

Articolul 11 al Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanţelor judecătoreşti statuează că, mărimea compensației pentru repararea prejudiciului moral se stabileşte de instanţa de judecată în modul prevăzut de prezenta lege. Mărimea concretă a compensaţiei se determină luîndu-se în considerare gravitatea infracțiunii de a cărei săvârșire a fost învinuită persoana respectivă; caracterul şi gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală şi la examinarea cauzei penale în instanța de judecată; rezonanţa pe care a avut-o în societate informaţia despre învinuirea persoanei; durata urmăririi penale, precum şi durata examinării cauzei penale în instanța de judecată; natura dreptului personal lezat şi locul lui în sistemul de valori al persoanei; suferințele fizice, caracterul şi gradul suferințelor psihice; măsura în care compensația bănească poate atenua suferințele fizice și psihice cauzate; durata aflării nelegitime a persoanei în detenție.

În contextul dat, este de menționat faptul că unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire.

În temeiul Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăților Fundamentale, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Cuantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acestea să aibă efect compensatoriu şi nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor şi nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor.

Instanţa de apel, cu referire la prevederile art. 5 alin. (2) din CPC menționează că, nici unei persoane nu i se poate refuza apărarea judiciară din motiv de inexistență a legislației, de imperfecțiune, coliziune sau obscuritate a legislației în vigoare şi reiterează că la pct. 15 din Hotărârea Plenului Curţii Supreme de Justiţie nr. 8 din 24 decembrie 2012, cu privire la examinarea litigiilor privind repararea prejudiciului moral şi material cauzat persoanelor deținute prin violarea art. 3, 5, 8 din Convenţia Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului şi Libertăţilor Fundamentale, este menționat că instanțele de judecată urmează să primească cererea cu privire la despăgubire şi să o soluționeze conform procedurii civile, aplicând direct prevederile Convenției Europene şi jurisprudența Curţii Europene.

Colegiul reține că potrivit materialului probator anexat la actele cauzei se denotă incontestabil faptul că, reclamantului Scripnic Ștefan i-au fost cauzate

suferințele psihice, prin faptul că a fost învinuit pentru săvârșirea unei infracțiuni.

De altfel, suferințele psihice suportate de apelantul Scripnic Ștefan se manifestă şi prin faptul că acesta, fiind persoană cu autoritate meritată în societate, a fost învinuit pentru acțiuni în care nu s-au constatat existența faptei infracțiunii, pe parcursul unei perioade îndelungate de timp.

Având în vedere, în principal, criteriile referitoare la consecințele suferite pe plan psihic, gravitatea și caracterul acestora, sentimentul de afectare a personalității morale și altele, constată cu certitudine că reclamantului i-au fost cauzate suferințe psihice în timpul aflării lui sub urmărirea penală cu statut de bănuit, învinuit pe o perioadă îndelungată, prima instanță just a ajuns la concluzia admiterii pretențiilor cu privire la recuperarea prejudiciului moral.

Reieșind din suferințele atât fizice cât și psihice suportate de reclamantul-Scripnic Ștefan, Colegiul consideră că prima instanță corect a apreciat circumstanțele cauzei şi a valorificat prejudiciul moral suportat de Scripnic Ștefan, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare, a admis parțial acțiunea și a dispus încasarea prejudiciului moral în sumă de 120 000 lei, Colegiul considerând că suma dispusă spre încasare de instanța de fond este una întemeiată şi reală suferințelor cauzate, care constituie de altfel o satisfacție echitabilă în sensul Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, însă suma solicitată în mărime de 400000 lei, Colegiul o consideră ca fiind una exagerată, prin urmare instanța de fond a întemeiat a respins compensarea prejudiciului moral în partea ce excede suma încasată.

Totodată, Colegiul consideră că instanța de fond întemeiat a dispus și încasarea salariului mediu lunar (de care a fost privat în urma suspendării din funcție) pentru perioada: 13.12.2016-19.03.2017, în mărime de 32 634,32 (treizeci și două mii șase sute treizeci și patru lei, 32 bani) lei.

Nu poate fi reținut argumentul apelanților Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Procuratura Generală a Republicii Moldova precum că reclamantul nefiind condamnat, nu i-au fost limitate drepturile sale, în condițiile în care pct. 6 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 26 din 23.11.2010 asupra excepției de neconstituționalitate a prevederilor a (6) art. 63 din Codul de procedură penală (Monitorul Oficial nr. 235-240/27 din 03.12.2010), „în procesul de probare a vinovăției de către partea acuzării, suspiciunile organelor de urmărire penală sau ale justiției afectează grav onoarea şi demnitatea persoanei nevinovate”.

Iar în pct. 8 din aceeași Hotărîre, Curtea Constituțională a statuat că, „ ... și în cazul recunoașterii calității de bănuit pe cel de al treilea temei- prin ordonanță - persoana este supusă unor restrângeri: imposibilitatea legalizării unor acte (spre exemplu, identitate), consemnarea faptului respectiv în cazierul judiciar, în cazul în care persoana este nevinovată — suferința psihologică cauzată de suspectarea de comiterea infracțiunii, atitudinea societății şi a victimei ş.a.”. În acest aspect Curtea

Constituțională nu este de acord cu opinia plenului Curții Supreme de Justiție, expusă în Hotărârea nr. 7 din 04.07.2005, conform căreia „pornirea urmăririi penale, recunoașterea persoanei în calitate de bănuit, punerea persoanei sub învinuire, dispunerea efectuării unei expertize nu afectează drepturi sau libertăți constituționale”.

Este întemeiat raționamentul primei instanțe potrivit căruia, este indiscutabil faptul că cheltuielile de asistență juridică solicitate au fost rezonabile, întrucât în cadrul cauzei penale intentate pe numele lui Scripnic Ștefan, interesele acestuia au fost reprezentate de avocatul Bînzari Liliana, circumstanță ce rezultă din textul actelor judecătorești administrate la dosar, iar pentru serviciile prestate de acest avocat, Scripnic Ștefan a achitat suma de 7 000 lei, fapt confirmat prin bonul de plată seria PL nr.186739 din 26 noiembrie 2019 (f.d.3, 55).

Potrivit art.7 lit.e) al Legii nr.1545 din 25 februarie 1998, în cazurile menţionate la art.3 alin.(1), persoanei fizice sau juridice i se compensează sau i se restituie: sumele plătite de ea pentru asistenţa juridică.

Astfel, în acord cu norma legală citată supra, instanța de fond întemeiat a încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul reclamantului suma de 7 000 lei, ce reprezintă cheltuieli de asistență juridică suportate de către reclamant la examinarea cauzei penale.

Colegiul va respinge pretenția reprezentantului Ministerului Justiției privind ridicarea excepției de tardivitate ca neîntemeiată.

Conform art.186[1] Cod de procedură civilă (CPC), (1) Cererile depuse în judecată peste termenul de prescripție extinctivă, a căror tardivitate a fost invocată în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare de partea în proces, persoana în a cărei favoare a curs prescripția, [...], se examinează în fond doar după examinarea de instanța de judecată a excepției de tardivitate. Lipsa participanților citați legal nu împiedică examinarea cererilor. (2) Excepția de tardivitate [...] se soluționează în ședință de judecată, convocată în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare. [...] (5) Dacă [...] excepția de tardivitate se respinge, instanța de judecată emite o încheiere motivată care poate fi atacată odată cu fondul şi continuă examinarea cauzei.

Colegiul notează că termenul în interiorul căruia reclamantul Scripnic Ştefan poate să-şi apere, pe calea intentării unei acţiuni în instanţă de judecată, dreptul încălcat este de 3 ani, care a început a curge din ziua în care a luat cunoștință cu ordonanța menționată supra, adică din 13 decembrie 2019.

În speță, se constată că, Scripnic Ştefan a depus cererea de chemare în judecată la 13 decembrie 2022, adică în interiorul termenului de prescripție.

În aceste condiții, instanța de fond corect a constatat că excepția de tardivitate ridicată de reprezentantul pârâtului este neîntemeiată și a respins-o, deoarece la caz

s-a constatat cert, că reclamantul și-a exercitat dreptul la acțiune în interiorul termenului de prescripție.

În conformitate cu prevederile art.96 alin.(l) CPC, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare şi rezonabile.

Vis-a-vis de cerința încasării cheltuielilor de judecată, instanța de apel apreciază ca fiind întemeiată soluția primei instanțe privind încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Scripnic Ștefan a sumei de 15000 lei cu titlu de cheltuieli de judecată sub formă de asistență juridică suportate în legătură cu examinarea cauzei civile.

Cu referire la apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Procuratura Generală a Republicii Moldova, Colegiul va respinge ca fiind neîntemeiată și critica apelanților potrivit căreia, instanța de fond a dat o apreciere eronată probelor acumulate, ori, rolul activ exercitat de instanță, în deslușirea corectă a raportului dintre părți, este evident manifestat, în condițiile analizei apărărilor exprimate pe cale incidentală, dar, în cadrul fixat de reclamant și în limitele obiectului dedus judecății.

Alte argumentele invocate de apelanți în susținerea poziției sale, nu pot fi reținute de către instanța de apel, deoarece se combat cu cele invocate mai sus și se referă la circumstanțele, care au fost constatate și elucidate pe deplin de instanța de fond, având la bază cumulul de probe, care au fost administrate și apreciate cu respectarea normelor de drept procedural și susținute de normele de drept material.

De asemenea, Colegiul accentuează că în cadrul judecării cauzei, instanța de judecată a creat participanților la proces, condiții obiective și echitabile, pentru exercitarea drepturilor şi obligațiunilor procedurale, fapt ce se încadrează în asigurarea părților dreptului la un proces echitabil, garantat și asigurat prin art.6 al Convenției Europene pentru apărarea a Drepturilor Omului.

Față de cele ce preced și având în vedere că hotărârea primei instanțe este întemeiată și legală, iar criticele invocate de către apelanți sunt nejustificate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău ajunge la concluzia de a respinge cererile de apel declarate de reprezentantul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Constantin Cachița și de reprezentantul Procuraturii Generale, Alina Vochin și apelul incident declarat de avocatul ***** și de a menține hotărârea primei instanțe, ca fiind legală și întemeiată.

În conformitate cu prevederile art.385 lit.a), 390 CPC, Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ

d e c i d e:

Se resping cererile de apel declarate de reprezentantul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Constantin Cachița și de reprezentantul Procuraturii Generale, Alina Vochin și apelul incident declarat de avocatul *****.

Se menține hotărârea Judecătoriei Chişinău (sediul Centru) din 09 august 2023, emisă în cauza civilă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de avocatul ***** împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Procuratura Generală, Biroul Vamal Centru cu privire la repararea prejudiciului material și moral, cauzate prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanţelor judecătoreşti, precum și compensarea cheltuielilor de judecată.

Se încasează din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Scripnic Ștefan suma de 3000 (trei mii) lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică în instanța de apel.

Decizia este definitivă și executorie din momentul emiterii, însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiţie în termen de 2 luni de la comunicarea deciziei integrale, prin intermediul Curţii Supreme de Justiţie.

Președintele ședinței, judecătorul — Ruxanda Pulbere

Judecătorii — Dorin Dulghieru

Ala Malîi